

Research Paper

Developing a model of effective factors of people's participation in public sports

Leila Najafi Joybari¹, Mehrzad Hamidi², Seyed Nasrullah Sajjadi³, Hossein Rajabi⁴

1. PhD student in Sports Management, University of Tehran, Kish International Campus, Kish, Iran.
2. Associate Professor in Sports Management, University of Tehran, Tehran, Iran.
3. Professor in Sports Management, University of Tehran, Tehran, Iran.
4. Assistant Professor in Sports Management, University of Tehran, Kish International Campus, Kish, Iran.

Received: 8 September 2022

Accepted: 2 January 2023

Abstract

Purpose: The general purpose of this research work was to develop a pattern of factors affecting people's participation in public sports.

Methodology: The present research method was mixed. Statistical population in the qualitative section includes all the deputy and general managers of the Ministry of Sports and Youth, presidents and deputy presidents of sports federations, university professors, general managers, deputies, and expert sports experts of the sports and youth departments of the provinces, and in the quantitative section, it includes all managers and experts, general deputy of the Ministry of Sports and Youth, experts and managers of sports federations, and general sports and experts of general committees. In the qualitative part, sampling was done using the snowball method until reaching theoretical saturation, and in the quantitative part, sample size was obtained using the Cochran's formula. In the inferential statistics section, the database theory was used with the Glazerian approach, and to design a structural-interpretive model, the self-interaction matrix and Micmac analysis were used.

Results: The results of the research work showed that the emotional attitude and individual norms are the influencing factors of people's participation in public sports based on the theory of planned behavior, and by affecting the perceived internal control and the perceived external control, it leads to individual and group behavior.

Conclusion: It is suggested that the decision-makers in the field of public sports development, while taking advantage of the advice of social psychologists, examine the methods of stimulation and the use of emotional attitude and individual norms, and use the obtained model in order to increase people's participation in sports programs.

Keywords: Social Marketing, Perceived Behavioral Control, Attitude Towards Behavior, Mental Norm.

To cite this article:

Najafi Joybari L, Hamidi M, Sajjadi S N, Rajabi H. Developing a model of effective factors of people's participation in public sports. *Human Resource Management in Sport*. 2023; 10(1):111-128.

<https://doi.org/10.22044/shm.2023.12399.2503>

Corresponding Author: **Leila Najafi Joybari**

E-mail: najafi.leila1366@yahoo.com

Extended Abstract

Summary

The present research work was investigated with the general aim of identifying the effective factors and drawing a structural-interpretive model of effective factors on people's participation in public sports. In order to identify the effective factors and design a qualitative model, the database theory was used with the Glazerian approach, and to design a structural-interpretive model, the self-interaction matrix and Micmac analysis were used. The results obtained show that the emotional attitude and individual norms are the influential factors in people's participation in public sports, and by affecting the perceived internal control and the perceived external control, it leads to individual and group behavior.

Introduction

One of the ways to eliminate or prevent motion poverty is to have an active lifestyle (1). Sports as a strategic solution and public sports as a cheap and enjoyable means can solve this problem in a favorable way (2). Sports for everyone, which is synonymous with public sports, is a series of simple, low-cost, informal, fun, and lively sports activities that can be participated in by all people (3). Therefore, the general purpose of the research work was to develop a pattern of factors affecting people's participation in public sports based on the theory of planned behavior.

Methodology and Approach

The present research method was a mixed method (qualitative and quantitative), which was applied in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of nature and method. The statistical population of the research work in the qualitative part of sports experts includes all the deputy and general managers of the Ministry of Sports and Youth, presidents and vice-presidents of the sports federations of the country, university professors (specialists in the research topic), general managers of sports and youth departments of the country's provinces and their deputies, as well as experts. The sports expert and in the quantitative part included all the managers and experts of the general deputy of the Ministry of Sports and Youth, experts and managers of the general sports federation, managers of sports federations, and experts of the general committees of sports federations. In the qualitative part, sampling was done with the snowball sampling method (due to the high number of experts in this field, and the possibility that the researcher may not know all the experts) until reaching theoretical saturation, and in the quantitative part, the sample size was obtained using the Cochran table. The measuring tool of the research work was interview in the qualitative part and questionnaire in the quantitative part. After confirming the face validity of the questionnaire with the help of 7 professors and subject matter experts and the construct validity by structural equations, its reliability was also confirmed by calculating Cronbach's alpha coefficient, and it was used to collect data in the quantitative section. In the inferential statistics section, the database theory was used, and in order to design the structural-interpretive model of the effective factors in people's participation in public sports based on the theory of planned behavior, the self-interaction matrix and Micmac analysis were used.

Results and Conclusion

In the following, the data analysis is presented in two parts: qualitative data and quantitative data. In the first stage, open coding was done using the Charms method, and by extracting information to form categories of information about people's participation in public sports based on the theory of planned behavior and based on data collected from interviews, observations and daily notes (result from field operations) categories were counted. 381 codes were counted from 21 interviews, and after removing duplicate codes, 82 unique open codes and 11 final factors including emotional attitude, behavioral attitude, cognitive attitude, individual norms, social norms, interpersonal norms, perceived internal control, control perceived externality, individual behavior intention, collective behavior intention and behavior (participation in sports) remained for the model of effective factors of people's participation in public sports based on the theory of planned behavior of Iran. After open coding, central and selective coding was also done. First, in order to form the structural interaction matrix, an 11 x 11 matrix including indicators was formed and provided to the experts. The members completed

the matrices based on the following principles. In fact, it is the extract of all the results of this research work and considering that it is in the form of a diagram or picture, it provides very useful information in a concise and useful way for the decisions and planning of the country's senior sports managers in line with the formulation and implementation of public sports development programs, and it can be easily used by them.

According to the results of the research work and the importance and necessity of the development of public sports, it is suggested that in order to increase the participation of people in public sports, managers and officials should improve people's knowledge and awareness of public sports, especially its benefits, through mass media and promote positive norms. In this regard, the society provides the ground for the promotion of individual norms for the members of the society and finally, to provide the platforms for the development of public sports in the country, as well as the managers and officials, especially the managers of the Ministry of Sports and Youth and affiliated organizations and the officials of sports federations. The country is expected to consider the obtained model as a guiding light and a suitable map for promoting their programs and activities in order to develop people's participation in public sports and use it in a proper and proper way.

Ethical Considerations: All ethical principles are considered in this article. The participants were informed about the purpose of the research work and the steps of its implementation. They were also assured of the confidentiality of their information and, if they wish, the results of the research will be provided to them.

Funding: This research work has not received any financial support from government, public, commercial or non-profit financial organizations.

Authors' Contributions: All authors contributed equally in writing this article.

Conflicts of Interest: The authors declare that they have no conflict of interest.

References

1. Holt N, Neely K C, Slater L G, Camiré M, Côté J, Fraser-Thomas J, MacDonald D, Strachan L, Tamminen K A. A grounded theory of positive youth development through sport based on results from a qualitative metastudy. *International Review of Sport and Exercise Psychology*. 2017; 10(1):1–49.
2. Vafaei moghadam A, Razavi M H, Afshari M. Analysis of the development factors of public sports based on the foundation data theory. *Sports Management Studies*. 2017; 10(52):72-43. [Persian]
3. Skille A E. Sport for all in Scandinavia: Sport policy and participation in Norway, Sweden and Denmark. *International Journal of Sport Policy*. 2014; 3(3):327-39.

تدوین الگوی عوامل مؤثر مشارکت افراد در ورزش همگانی

لیلا نجفی جویباری^۱، مهرزاد حمیدی^۲، سید نصرالله سجادی^۳، حسین رجبی^۴

۱. دانشجوی دکتری تخصصی مدیریت ورزشی، پردیس بین‌المللی کیش دانشگاه تهران، کیش، ایران.

۲. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۳. استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران.

۴. استادیار مدیریت ورزشی، پردیس بین‌المللی کیش دانشگاه تهران، کیش، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۱۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۱۷

چکیده

هدف: هدف کلی تحقیق تدوین الگوی عوامل مؤثر بر مشارکت افراد در ورزش همگانی بود.

روش‌شناسی: روش پژوهش حاضر آمیخته بود. جامعه آماری در بخش کیفی شامل، کلیه معاونان و مدیران کل وزارت ورزش و جوانان، رئیس و نواب رئیس فدراسیون‌های ورزشی، اساتید دانشگاه‌ها، مدیران کل، معاونان و نیز کارشناسان خبره ورزش ادارات ورزش و جوانان استان‌ها و در بخش کمی شامل کلیه مدیران و کارشناسان معاونت همگانی وزارت ورزش و جوانان، کارشناسان و مدیران فدراسیون‌های ورزشی و ورزش‌های همگانی و کارشناسان کمیته‌های همگانی بود. در بخش کیفی نمونه‌گیری با روش گلوله‌برفی (به علت گسترده بودن خبرگان) تا دستیابی به اشباع نظری انجام شد و در بخش کمی نیز حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران به دست آمد. ابزار اندازه‌گیری در بخش کیفی مصاحبه و در بخش کمی، پرسشنامه بود. در بخش آمار استنباطی به منظور شناسایی و تبیین عوامل مؤثر و طراحی الگوی کیفی از نظریه داده‌بنیاد با رویکرد گلیزری و نیز به منظور طراحی الگوی ساختاری - تفسیری از ماتریس خودتعاملی و تحلیل میک‌مک استفاده شد.

یافته‌ها: نتایج تحقیق نشان داد، نگرش عاطفی و هنجارهای فردی از عوامل نفوذی مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده بوده و با تأثیرگذاری بر کنترل درونی درک شده و کنترل بیرونی درک شده منجر به رفتار فردی و گروهی می‌شود. **نتیجه‌گیری:** پیشنهاد می‌شود تصمیم‌گیرندگان حوزه توسعه ورزش همگانی ضمن بهره‌گیری از مشاوره روان‌شناسان اجتماعی، راهکارهای تحریک و استفاده از نگرش عاطفی و هنجارهای فردی را بررسی نموده و از مدل به‌دست‌آمده در راستای افزایش مشارکت مردم در برنامه‌های ورزشی استفاده نمایند.

واژه‌های کلیدی: بازاریابی اجتماعی، کنترل رفتاری ادراک شده، نگرش نسبت به رفتار، هنجار ذهنی.

به این مقاله این‌گونه استناد کنید:

نجفی جویباری، لیلا؛ حمیدی، مهرزاد؛ سجادی، سید نصراله و رجبی، حسین. (۱۴۰۱). تدوین الگوی عوامل مؤثر مشارکت افراد در ورزش همگانی.

مدیریت منابع انسانی و ورزش، ۱۰(۱)، ۱۱۱-۱۲۸. <https://doi.org/10.22044/shm.2023.12399.2503>

نویسنده مسئول: لیلا نجفی جویباری

E - mail: najafi.leila1366@yahoo.com

مقدمه

امروزه ورزش به‌عنوان پدیده‌ای جهانی شناخته می‌شود که با افزایش سطح آگاهی مردم از اثرات آن (روانی، جسمی و اجتماعی)، شرکت مردم در برنامه‌های ورزشی گسترش روزافزونی دارد (۱). فعالیت بدنی عامل مهمی در سلامت جسمی و روانی - اجتماعی افراد و همچنین جنبه مهمی در پیشگیری از چاقی است (۲). بهبود فعالیت بدنی و تحرک با بهبود عملکرد و همچنین کاهش خطر ابتلا به سندرم متابولیک و ایجاد بیماری‌های قلبی عروقی در مراحل بعدی زندگی همراه است. حفظ وزن سالم به همین ترتیب با کاهش خطر ابتلا به بیماری‌های متعدد (دیابت، بیماری‌های قلبی عروقی، فشار خون بالا و غیره) در افراد ارتباط دارد (۳). با وجود فواید بسیار زیادی که ورزش و فعالیت بدنی برای انسان و جامعه به ارمغان می‌آورند، یکی از مهم‌ترین چالش‌ها در برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در جوامع امروزی، رواج فرهنگ بی‌تحرکی و راحت‌طلبی در میان انسان‌ها است (۴). یکی از راهکارهای از بین بردن یا پیشگیری از فقر حرکتی، داشتن سبک زندگی فعال است (۵). ورزش به‌عنوان راه‌حل راهبردی و ورزش همگانی به‌عنوان وسیله‌ای ارزان قیمت و فرحبخش می‌تواند این مشکل را به نحو مطلوب حل کند (۶). ورزش برای همه که مترادف ورزش همگانی است، انجام مجموعه‌ای از فعالیت‌های ورزشی ساده، کم هزینه، غیر رسمی، فرحبخش و بانشاط هستند که امکان شرکت در آنها برای همه افراد وجود دارد (۷). در حقیقت ورزش همگانی با بطن جامعه در ارتباط است و هدف آن گسترش نشاط و شادابی، بالا بردن روحیه و افزایش انگیزه، داشتن زندگی سالم در ابعاد فردی و اجتماعی، کم کردن ناهنجاری‌های خانوادگی و اجتماعی در کنار تقویت قوای جسمانی و از بین بردن مشکلات روحی و روانی در اقشار مختلف جامعه اعم از مرد، زن، پیر و جوان است. به همین دلیل، پرداختن به آن و اعمال سیاست‌های صحیح برای رسیدن به اهداف آن، اگر بالاتر از اهمیت پرداختن به ورزش قهرمانی نباشد، کمتر از آن نیست. چه بسا فرایند سیاست‌گذاری در ورزش همگانی و رساندن آن به نقطه مطلوب و جذب جامعه هدف که همانا خانواده‌ها، جوانان و نوجوانان هستند، به دلیل گستردگی آن بسیار پیچیده است و به توجه و هماهنگی بیشتر میان حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی و نیز همکاری متقابل نهادهای فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی برای فرهنگ‌سازی، آگاه‌سازی، اطلاع‌رسانی، ایجاد امکانات کم هزینه و با دسترسی آسان برای سطوح مختلف اجتماع نیاز دارد (۸). طی سه دهه گذشته، شعار ورزش برای همه، به‌صورت اصل بنیادی و اولویت برنامه‌های ورزشی در اغلب کشورهای جهان پذیرفته شده است. برای تحقق این شعار همگانی، شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی و خصوصی و بسیاری از سازمان‌های غیرورزشی با صرف هزینه‌های بسیار زیاد، برنامه‌های مدون و سازمان‌یافته‌ای را به‌منظور مشارکت همه قشرهای اجتماعی و فراهم کردن فرصت‌های برابر در ورزش‌های تفریحی و انواع فعالیت‌های مفرح جسمانی، شروع و اجرا کردند (۹). طبق تحقیقات، سلامت، شرط ضروری برای ایفای نقش‌های اجتماعی است و همه انسان‌ها در صورتی می‌توانند فعالیت کامل داشته باشند که هم خود را سالم احساس کنند و هم جامعه آن‌ها را سالم بدانند. از نظر تالکوت پارسونز «کسی که دچار بیماری می‌شود، ضمن اینکه از برعهده گرفتن مسئولیت ناتوانی خود معاف می‌شود، از انجام تعهدات و الزامات اجتماعی معذور است» (۱۰).

مطالعات نشان می‌دهند که بیش از نیمی از جمعیت جهان در فعالیت‌های جسمانی کافی برای حفظ سلامت، ورزش نمی‌کنند. کتاب "نظریه‌ها، مدل‌ها و روش‌های آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت" نظریات مختلفی را برای بهبود رفتار بهداشتی جوامع ارائه نموده است. از جمله این نظریه‌ها می‌توان به مدل‌های برنامه‌ریزی در آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، مدل اعتقاد بهداشتی، مدل فرانظری، نظریه‌های استرس و سازگاری، نظریه شناختی اجتماعی، انتشار نوآوری‌ها، مدل آموزش بزرگسالان فریر، مدل بزنف، نظریه‌های تکاملی و پایه و همچنین نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده و بازاریابی اجتماعی، اشاره نمود (۱۱). مطالعات مختلف نشان داده‌اند که ارتباط واقعی و قوی بین هر یک از نظریات فوق با رفتار بهداشتی وجود دارد. از آنجایی که برای فهم تعیین‌کننده‌های روان‌شناختی رفتار بهداشتی، شناسایی اعتقاداتی از فرد که به طور قوی‌تری با نگرش، هنجارهای انتزاعی و کنترل رفتاری درک شده ارتباط داشته باشد، به نظر می‌رسد، از

1 Talcott Parsons

2 Freire

3 Baznef model

میان نظریه‌های بهداشتی، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده و بازاریابی اجتماعی توانایی پیش‌بینی‌کنندگی در شکل‌گیری رفتار ورزشی و میزان مشارکت در فعالیت‌های ورزشی داشته باشد؛ بنابراین محقق معتقد است، مداخلات آموزش سلامت نظریه‌محور، به‌ویژه نظریه‌های رفتار برنامه‌ریزی شده و بازاریابی اجتماعی، می‌تواند در ارتقا و پایداری فعالیت بدنی تأثیر داشته باشند.

یکی از مهم‌ترین نظریات رفتاری توضیح دهنده در ارتباط با عملکرد رفتاری، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده^۱ است. این نظریه فرض می‌کند که قصد فرد برای انجام یک رفتار یک عامل انگیزشی و ضروری برای سنجش میزان تأثیر یک رفتار است و تحت تأثیر سه عامل تعیین کننده قرار می‌گیرد: نگرش^۲، هنجار ذهنی^۳ و کنترل رفتاری ادراک شده^۴. این عوامل تعیین کننده، تحت تأثیر نظرات متضاد مربوط به انجام رفتار قرار می‌گیرند. نگرش نسبت به رفتار، از اعتقادات رفتاری شکل می‌گیرد که نتایج و دستاوردهای مورد انتظار انجام یک رفتار و همچنین ارزیابی هر کدام از نتایج و دستاوردها است. هنجار ذهنی به وسیله باورهای هنجاری شکل می‌گیرد که فشارهای اجتماعی مهمی هستند که آیا افراد صاحب نظر رفتار یک فرد را تأیید یا رد می‌کنند. کنترل رفتاری ادراک شده، از باورهای کنترلی شکل می‌گیرد که وجود عواملی ممکن است، سهولت انجام یک رفتار را تسهیل نمایند یا مانع از انجام رفتار شوند. نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده به محققان کمک می‌کند که بفهمند چه نوع از باورها احتمالاً یک فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند که یک رفتار خاص را انجام دهد؛ بنابراین محققان را قادر می‌سازد که بفهمند چگونه احتمال رخ دادن رفتارهای معینی را افزایش دهند (۱۰). مطالعات مختلفی نشان داده‌اند که ارتباط واقعی و قوی بین هر یک از سازه‌های نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده با رفتار فعالیت بدنی وجود دارد و این نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده ۲۴ تا ۳۶ درصد از واریانس رفتار فعالیت بدنی و ۴۱ تا ۴۶ درصد از واریانس قصد رفتاری را توضیح می‌دهد (۱۱). تحقیقات ورزشی نیز از توانایی پیش‌بینی‌کننده نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده در رفتار ورزشی حمایت کرده‌اند، چون برای فهم تعیین‌کننده‌های روان‌شناختی رفتار ورزشی، شناسایی اعتقاداتی از فرد که به طور قوی‌تری با نگرش، هنجارهای انتزاعی و کنترل رفتاری درک شده ارتباط دارد، مهم است (۱۲). در این زمینه دیدارلو و همکاران (۲۰۱۷)، در پژوهشی با عنوان کاربرد نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده برای بهبود چاقی و سبک زندگی پیشگیرانه در بین دانش‌آموزان: یک مطالعه مداخله‌ای مبتنی بر مدرسه، به این نتیجه دست یافتند که سه ماه پس از مداخله، میانگین نمره نگرش‌ها، هنجارهای ذهنی، ادراک، کنترل رفتاری و رفتار دانش‌آموزان تغییر کرده است و همه این تغییرات از نظر آماری بین دو گروه کنترل و آزمایش قابل توجه بود (۱۳). همچنین لویزانتو^۵ و همکاران (۲۰۲۰)، در پژوهشی با عنوان عوامل تعیین کننده روان‌شناختی پیاده‌روی: کاربرد نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده نشان دادند که مدل‌سازی معادلات ساختاری بیانگر این است که مدل نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده برای توضیح رفتار پیاده‌روی دارای قدرت کافی است. دارکر^۶ و همکاران (۲۰۰۷) برای سنجش قصد مشارکت افراد مسن در پیاده‌روی، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده را به کار گرفتند. نتایج نشان داد، این ابزار مقیاس قابل اطمینانی برای بررسی قصد مشارکت افراد مسن در ورزش است. در این بررسی همچنین مشخص شد که هنجارهای ذهنی پیش‌بین مؤثری برای قصد مشارکت در پیاده‌روی بین افراد مسن بوده است (۱۴). همچنین فرنچ^۷ و همکاران (۲۰۰۵)، قابلیت کاربرد نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده را در زمینه پیش‌بینی قصد افزایش مشارکت در فعالیت‌های بدنی به کار گرفتند. آن‌ها دریافتند که نگرش و هنجارهای ذهنی عامل‌های مهمی برای قصد مشارکت در فعالیت‌های بدنی بوده‌اند (۱۵). سیمونز^۸ و همکاران (۲۰۰۵)، در بررسی تجربی خود در باب قصد مشارکت در ورزش، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده را به کار گرفتند. آن‌ها در بررسی خود دریافتند، متغیرهای مطرح در این نظریه قادر است، نزدیک به نیمی از واریانس قصد افراد را از شرکت در فعالیت‌های بدنی تبیین کند (۱۶)؛ همچنین شهبازی و همکاران (۲۰۱۲)، در تحقیق با عنوان بهبود و تداوم رفتار ورزشی و شاخص‌های تن‌سنجی در زنان تهرانی: کاربردی از نظریه رفتار

1Ajzen

2Attitude

3Subjective norm

4Perceived Behavioral control

5Levizanto

6Darker

7French

8Symons

برنامه‌ریزی شده به این نتیجه دست یافتند که اجرای برنامه آموزشی موجب افزایش و تداوم میانگین سازه‌های نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده و میانگین رتبه برای سطح و شدت فعالیت جسمانی، به ترتیب سه و شش ماه بعد از مداخله در گروه، آزمون شد؛ همچنین کاهش و پایداری متوسط شاخص توده بدنی و نسبت دور کمر به لگن در مقاطع زمانی مشاهده شد. اما در گروه کنترل هیچ تغییر معنی‌داری در متغیرهای مذکور حاصل نشد (۱۷)؛ همچنین آقاملایی و همکاران (۲۰۱۴)، پژوهشی با عنوان اثربخشی مداخلات مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده در ارتقاء فعالیت جسمانی: یک مطالعه مروری نظام‌مند انجام دادند، نتایج نشان داد که اکثریت مطالعات مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی در ارتقاء فعالیت جسمانی، تأثیر مثبتی داشته است؛ اما ناهمگن بودن گروه‌های هدف باعث دشواری مقایسه تأثیر مداخلات بر فعالیت جسمانی گردید. جهت سنجش تأثیر مداخله به نحو صحیح در مطالعات نظریه محور، پیشنهاد می‌گردد طول مدت مداخله و همچنین پیگیری بعد از مداخله طولانی‌تر گردد تا بتوان تأثیر مداخله را به نحو صحیح سنجید (۱۱). زاگارا (۲۰۱۰) نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده را از جمله نظریه‌های قابل بهره‌گیری در بازاریابی اجتماعی می‌داند.

بازاریابی اجتماعی فرایندی است که فنون و اصول بازاریابی را برای ایجاد، انتقال و بیان ارزش به کار می‌برد؛ بدین منظور که بر رفتارهای مخاطب هدف تأثیر می‌گذارد؛ رفتارهایی که به نفع جامعه (بهداشت عمومی، محیط‌زیست، ورزش) و نیز مخاطب هدف است (۷). یکی از نظریه‌های که در تغییر و اصلاح رفتارهای ارتقای سلامت به‌ویژه ترویج فعالیت بدنی و ورزش همگانی استفاده می‌شود، بازاریابی اجتماعی است، همچنین باسیل^۲ (۲۰۱۹) در فصل چهارم کتاب بازاریابی اجتماعی در عمل، نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده را در زمره نظریه‌های قابل استفاده در بازاریابی اجتماعی برمی‌شمرد (۱۸). مخلصی و همکاران (۲۰۱۷)، در تحقیق خود به ارائه مدل بازاریابی اجتماعی برای ارتقای مشارکت میان‌سالان در فعالیت ورزشی پرداختند. موانع درونی و موانع بیرونی و تسهیل‌کننده‌های مشارکت در فعالیت‌های منظم ورزشی را شناسایی کردند. نتایج آن‌ها بر فعالیت‌های استاندارد، اصولی، مفرح و اجرایی با کمترین هزینه و بهترین شرایط دسترسی و با مناسب‌ترین پیام‌های ترویجی به مخاطبین دلالت دارد (۱۹).

دقت در نتایج مطالعات نشان می‌دهد، موفقیت و اثربخشی مداخلات سلامت تحت تأثیر عوامل مختلف از جمله ویژگی‌های فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی، وضعیت زمینه‌ای سلامت، دانش، تجارب قبلی و نگرش افراد می‌باشد؛ بنابراین، استفاده از رویکردهای تغییر رفتار در تعدیل باورها و عقاید مبتلایان برای جلب مشارکت افراد جهت اصلاح رفتار و اتخاذ سبک زندگی سالم، ضروری است. بنابراین مداخلات آموزش سلامت نظریه محور از جمله نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده تأثیر به‌سزایی در ارتقاء و پایداری فعالیت بدنی دارند که می‌توان بر پایه و رویکرد این نظریه، مدلی برای توسعه ورزش همگانی تدوین نمود. درنهایت با توجه به این امر که تاکنون در زمینه توسعه ورزش همگانی پژوهش‌های بسیاری انجام شده است؛ اما این پژوهش‌ها در سطح کلان بوده است؛ نتایج این تحقیق با تأکید بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده و بازاریابی اجتماعی می‌تواند راهنمایی جهت برنامه‌ریزی مداخلات آموزشی در زمینه ایجاد، افزایش و پایداری سبک زندگی فعال در جامعه باشد؛ بنابراین سؤال اصلی تحقیق حاضر این است که الگوی عوامل مؤثر مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده چگونه است؟

روش‌شناسی

روش پژوهش حاضر روش آمیخته (کیفی و کمی) که از نظر هدف، کاربردی و از حیث ماهیت و روش، توصیفی - تحلیلی بود. جامعه آماری پژوهش در بخش کیفی خبرگان ورزش شامل کلیه معاونان و مدیران کل وزارت ورزش و جوانان، رئیس و نواب رئیس فدراسیون‌های ورزشی کشور، اساتید دانشگاه‌ها (متخصص در موضوع تحقیق)، مدیران کل ادارات ورزش و جوانان استان‌های کشور و معاونان آن‌ها و نیز کارشناسان خبره ورزش و در بخش کمی شامل کلیه مدیران و کارشناسان معاونت همگانی وزارت ورزش و جوانان، کارشناسان و مدیران فدراسیون ورزش‌های همگانی، مدیران فدراسیون‌های ورزشی و کارشناسان کمیته‌های همگانی فدراسیون‌های ورزشی بود. در

بخش کیفی، نمونه‌گیری با روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی (با توجه به بالابودن تعداد خبرگان این حوزه و احتمال عدم شناخت همه خبرگان توسط محقق) تا دستیابی به اشباع نظری انجام شد و در بخش کمی نیز حجم نمونه با استفاده از جدول کوکران به دست آمد. ابزار اندازه‌گیری پژوهش در بخش کیفی مصاحبه و در بخش کمی، پرسشنامه بود. پژوهشگر با بررسی ادبیات موضوع و با راهنمایی اساتید راهنما و مشاور اقدام به طراحی سؤالات نیمه‌ساختاریافته نمود. به‌منظور جلوگیری از سوگیری احتمالی، سؤالات مصاحبه از قبل طراحی و مشخص شدند. مصاحبه به روش نیمه‌ساختاریافته انجام شد. در این بخش از پژوهش بعد از اجرای ۲۱ مصاحبه رسیدن به اشباع نظری محتمل شد؛ اما با این وجود ۳ مصاحبه تکمیلی دیگر به‌منظور اطمینان بیشتر از داده‌های حاصل از مصاحبه‌های انجام شده، با مشارکت‌کنندگان انجام پذیرفت. در نتیجه، بعد از تدوین کامل مصاحبه‌ها، کل مصاحبه‌ها تبدیل به ۳۸۱ گزاره شد که با کدگذاری باز با رویکرد گلیزر، به هر گزاره یک کد اختصاص یافت و کدهای مشابه در مرحله کدگذاری محوری دسته‌بندی و تجمیع شد و برای هر دسته مقوله محوری مشخص تخصیص داده شد. در ابتدا، ۸۲ کد باز منحصر به فرد گردآوری شد و در نهایت در مرحله کدگذاری گزینشی، با تحلیل دقیق و نحوه ارتباط مقوله‌ها باهم، به ۱۱ مقوله فرعی تقلیل یافته و مدل نهایی به‌عنوان الگوی عوامل مؤثر مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده ایران طراحی شد. از نتایج مصاحبه‌ها برای ساخت پرسشنامه استفاده شد. پرسشنامه شامل ۸۲ گویه با مقیاس ۵ ارزشی لیکرت بود. پس از تأیید روایی صوری پرسشنامه به کمک ۷ نفر از اساتید و متخصصان امر و روایی سازه توسط معادلات ساختاری، پایایی آن نیز با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ به تأیید رسیده و از آن برای جمع‌آوری داده‌ها در بخش کمی استفاده شد. در بخش آمار توصیفی از جدول و نمودارهای فراوانی و فراوانی نسبی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان تحقیق، میانگین و انحراف معیار استفاده شد. در بخش آمار استنباطی به‌منظور شناسایی و تبیین عوامل مؤثر در مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده و طرحی الگوی کیفی عوامل مؤثر در مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده از نظریه داده‌بنیاد و نیز به‌منظور طراحی الگوی ساختاری - تفسیری عوامل مؤثر در مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده از ماتریس خودتعاملی و تحلیل میک‌مک استفاده شد.

یافته‌ها

در ادامه تحلیل داده‌ها در دو بخش داده‌های کیفی و داده‌های کمی ارائه شده است. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه‌های بخش کیفی تحقیق به شرح جدول ۱ به دست آمد.

جدول ۱. توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

Table 1. Description of the demographic characteristics of the interviewees

سن	سابقه خدمت	جنسیت	مدرک تحصیلی	سمت	رشته تحصیلی
۵۸	۲۹	مرد	دکتر	معاون وزیر ورزش و جوانان	علوم ورزشی
۵۱	۲۵	زن	دکتر	معاون وزیر ورزش و جوانان	علوم ورزشی
۵۱	۲۸	مرد	دکتر	مدیرکل وزارتی	مدیریت ورزشی
۴۷	۱۶	مرد	کارشناسی ارشد	مدیرکل وزارتی	مدیریت ورزشی
۵۶	۲۱	زن	کارشناسی ارشد	رئیس فدراسیون	علوم ورزشی
۵۲	۱۵	مرد	دکتر	رئیس فدراسیون	مدیریت ورزشی
۵۵	۲۹	مرد	کارشناسی ارشد	نایب رئیس فدراسیون	مدیریت بازرگانی
۴۲	۱۱	مرد	دکتر	نایب رئیس فدراسیون	مدیریت ورزشی
۴۶	۱۵	زن	دکتر	مدیرکل استانی	علوم ورزشی
۵۲	۱۸	زن	دکتر	معاون استان	مدیریت ورزشی
۴۸	۱۴	مرد	دکتر	هیات علمی دانشگاه	مدیریت ورزشی
۴۹	۲۲	مرد	دکتر	هیات علمی دانشگاه	مدیریت ورزشی
۵۸	۲۷	مرد	دکتر	هیات علمی دانشگاه	مدیریت ورزشی

۵۵	۲۶	مرد	دکتر	رئیس فدراسیون	مدیریت ورزشی
۴۵	۱۲	مرد	دکتر	رئیس فدراسیون	مدیریت ورزشی
۴۱	۱۶	مرد	کارشناسی ارشد	دبیر فدراسیون	منابع انسانی
۳۸	۹	زن	دکتر	دبیر فدراسیون	علوم ورزشی
۴۰	۱۲	زن	کارشناسی ارشد	نایب رئیس فدراسیون	علوم ورزشی
۳۹	۶	مرد	کارشناسی ارشد	کارشناس خبره ورزش	علوم ورزشی
۴۱	۱۲	زن	دکتر	کارشناس خبره ورزش	علوم ورزشی
۳۷	۱۱	مرد	دکتر	کارشناس خبره ورزش	علوم ورزشی

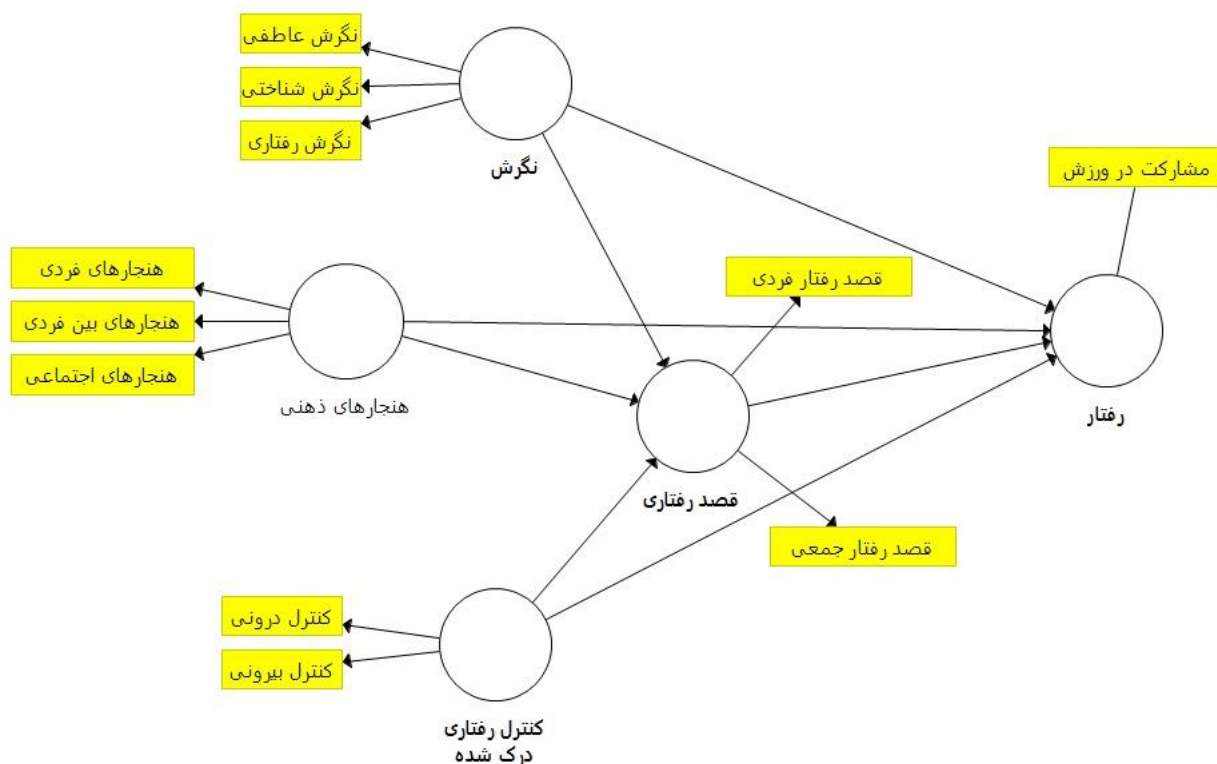
در مرحله اول، کدگذاری باز به روش چارمز^۱ و از طریق جز به جز کردن اطلاعات به شکل بندی مقوله‌های اطلاعات درباره مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده پرداخته شد و بر اساس داده‌های گردآوری شده از مصاحبه‌ها، مشاهده‌ها و یادداشت‌های روزانه (حاصل از عملیات میدانی) مقوله‌ها احصاء گردیدند. ۳۸۱ کد از تعداد ۲۱ مصاحبه احصاء شد که بعد از حذف کدهای تکراری، ۸۲ کد باز منحصر به فرد و ۱۱ عامل نهایی شامل نگرش عاطفی، نگرش رفتاری، نگرش شناختی، هنجارهای فردی، هنجارهای اجتماعی، هنجارهای بین فردی، کنترل درونی درک شده، کنترل بیرونی درک شده، قصد رفتار فردی، قصد رفتار جمعی و رفتار (شرکت در ورزش) برای الگوی عوامل مؤثر مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده ایران باقی ماند. پس از کدگذاری باز، کدگذاری محوری و انتخابی نیز صورت پذیرفت. به دلیل بالا بودن حجم جدول مربوط به کدگذاری باز و محوری و انتخابی بخش کوچکی از آن برای نشان دادن عملکرد محققین در کدگذاری در جدول ۲ ارائه گردیده است که مربوط به کد انتخابی "نگرش" است.

جدول ۲. کدگذاری باز، محوری و انتخابی

Table 2. Open, axial and selective coding

کد باز	کد محوری	کد انتخابی
از کودکی به ورزش علاقه‌مند بودم.		
برنامه‌های تلویزیونی ورزشی مخصوص به کودکان را دنبال می‌کردم.		
معمولا پیگیر نتایج مسابقات ورزشی هستم.		
معمولا با علاقه یافته‌های جدید ورزشی را دنبال می‌کنم.		
دوستانم را برای شرکت در ورزش تشویق می‌کنم.	نگرش عاطفی	
صحبت کردن در مورد ورزش برایم لذت‌بخش است.		
بیشتر از بقیه به ورزش علاقه دارم.		
نسبت به ورزش کردن تعصب و علاقه دارم.		
اگر بنا به دلایلی نتوانم ورزش کنم، دلتنگ جلسه تمرینی می‌شوم.		
همیشه زنگ ورزش در مدرسه برایم لذت‌بخش بود.		
دوستانم مرا به عنوان یک ورزشکار می‌شناسند.	نگرش	
نمی‌توانم بیش از ۱ هفته کم تحرکی را تحمل کنم.		
قصد دارم تا آخر عمر فعالیت منظم بدنی داشته باشم.	نگرش رفتاری	
معمولا با دوستانم در فعالیتهای ورزشی شرکت می‌کنم.		
معمولا شرکت در ورزش برای من از نظم خاصی پیروی می‌کند.		
در کودکی معمولا در فعالیتهای ورزشی کوچه و محله شرکت می‌کردم.		
هفته‌ای حداقل ۲ جلسه تمرین منظم ورزشی دارم.		
برای داشتن جسم سالم، فعالیت بدنی منظم ضروری است.		
معمولا دانش من در مورد ورزش و فواید آن بیشتر از اطرافیانم است.	نگرش شناختی	
از مزایای ورزش برای دیگران تعریف می‌کنم.		
اثرات اجتماعی ورزش را می‌شناسم و برایم مهم است.		

شکل ۱ الگوی مفهومی عوامل اصلی و کدهای انتخابی نهایی را نشان می‌دهد.

شکل ۱. الگوی مفهومی پژوهش

Figure 1. Conceptual model of the research

پس از شناسایی عوامل کلیدی مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده، جهت ترسیم مدل ساختاری - تفسیری مراحل به شرح زیر انجام شد:

ابتدا جهت تشکیل ماتریس تعامل ساختاری یک ماتریس ۱۱ در ۱۱ شامل شاخص‌ها تشکیل و در اختیار خبرگان قرار داده شد. اعضا بر اساس اصول زیر ماتریس‌ها را تکمیل نمودند.

به ازای هر « J و i » یعنی ارتباط میان این دو متغیر در چهارچوب است.

V : هدف سطر i برای رسیدن به هدف ستون j کمک می‌کند.

A : هدف ستون j برای رسیدن به هدف سطر i کمک می‌کند.

X : اهداف ستون j و سطر i برای رسیدن به همدیگر کمک خواهند کرد.

O : اهداف ستون j و سطر i بدون ارتباط هستند.

نتیجه ماتریس خودتعاملی در جدول ۳ مشخص شده است.

جدول ۳. ماتریس خودتعاملی به صورت کیفی

Table 3. Self-interaction matrix (SSIM)

عوامل کلیدی	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱ نگرش عاطفی	V	A	O	O	O	V	V	V	V	O
۲ نگرش رفتاری	A	O	O	O	O	V	V	V	V	O
۳ نگرش شناختی		V	V	V	V	V	V	V	V	O
۴ هنجارهای فردی			V	V	V	V	V	V	V	O
۵ هنجارهای اجتماعی				X	X	O	V	V	V	O
۶ هنجارهای بین فردی					X	A	V	V	V	O
۷ کنترل درونی درک شده						X	V	V	V	O
۸ کنترل بیرونی درک شده							V	V	V	O
۹ قصد رفتار فردی								X	V	V
۱۰ قصد رفتار جمعی									X	V

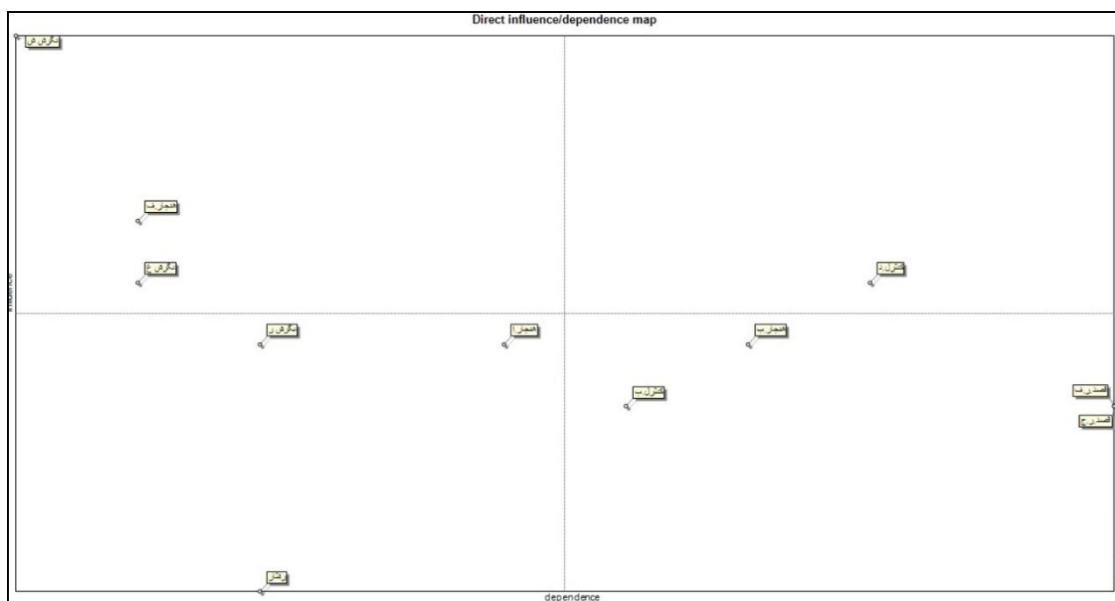
در ادامه برای دستیابی به ماتریس در دسترس پذیری اولیه باید نمادهای یادشده در جدول ۳ به صفر و یک تبدیل شوند. بدین منظور چنانچه i, j در ماتریس خودتعاملی به صورت V باشد، بنابراین در ماتریس دستیابی (i, j) تبدیل به یک و (j, i) تبدیل به صفر می‌شود. چنانچه (i, j) در ماتریس خودتعاملی به صورت A باشد، در ماتریس دستیابی (i, j) تبدیل به صفر و (j, i) تبدیل به یک می‌شود. چنانچه (j, i) به صورت X وارد شود، بنابراین (j, i) در ماتریس دستیابی به یک و i, j نیز تبدیل به یک می‌شود. چنانچه (i, j) به صورت O وارد شود، بنابراین i, j و j, i صفر می‌شود. بدین منظور با استفاده از نظر متخصصان ماتریس خودتعاملی به شرح جدول ۴ به دست آمد.

جدول ۴. ماتریس خودتعاملی به صورت کمی

Table 4. Self-Interaction Matrix (SSIM)

عوامل کلیدی	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	قدرت نفوذ
۱ نگرش عاطفی	۱	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۰	۵
۲ نگرش رفتاری	۰	۱	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۰	۴
۳ نگرش شناختی	۱	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۹
۴ هنجارهای فردی	۰	۰	۰	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۱	۰	۶
۵ هنجارهای اجتماعی	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۴
۶ هنجارهای بین فردی	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۰	۱	۱	۰	۴
۷ کنترل درونی درک شده	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۱	۰	۵
۸ کنترل بیرونی درک شده	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۱	۱	۰	۳
۹ قصد رفتار فردی	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱	۱	۳
۱۰ قصد رفتار جمعی	۰	۰	۰	۰	۰	۱	۰	۰	۰	۱	۱	۳
۱۱ رفتار (شرکت در ورزش)	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰
میزان وابستگی	۱	۲	۰	۱	۴	۶	۷	۵	۹	۹	۲	

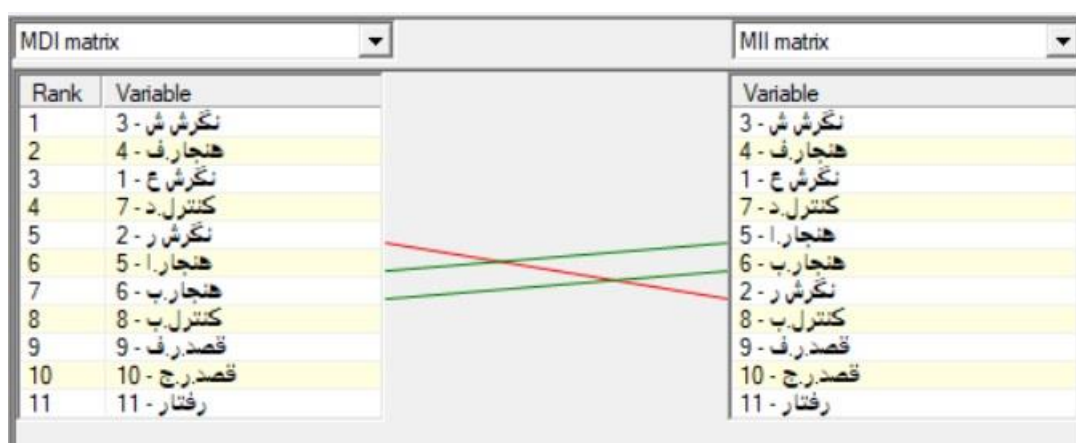
در جدول ۴ قدرت نفوذ و میزان وابستگی هر یک از عوامل محاسبه شده است. به عنوان نمونه، قدرت نفوذ «هنجارهای فردی» ۶ است؛ به این معنا که بر ۶ عامل تأثیر می‌گذارد و میزان وابستگی آن ۱ است؛ یعنی ۱ عامل بر «هنجارهای فردی» تأثیر می‌گذارد. این اعداد در طبقه‌بندی عوامل استفاده می‌شوند، اما قبل از آن باید تحلیل میک‌مک انجام شود (شکل ۲).

شکل ۲. نتیجه تحلیل میک مک
Figure 2. The result of the Mic Mac analysis

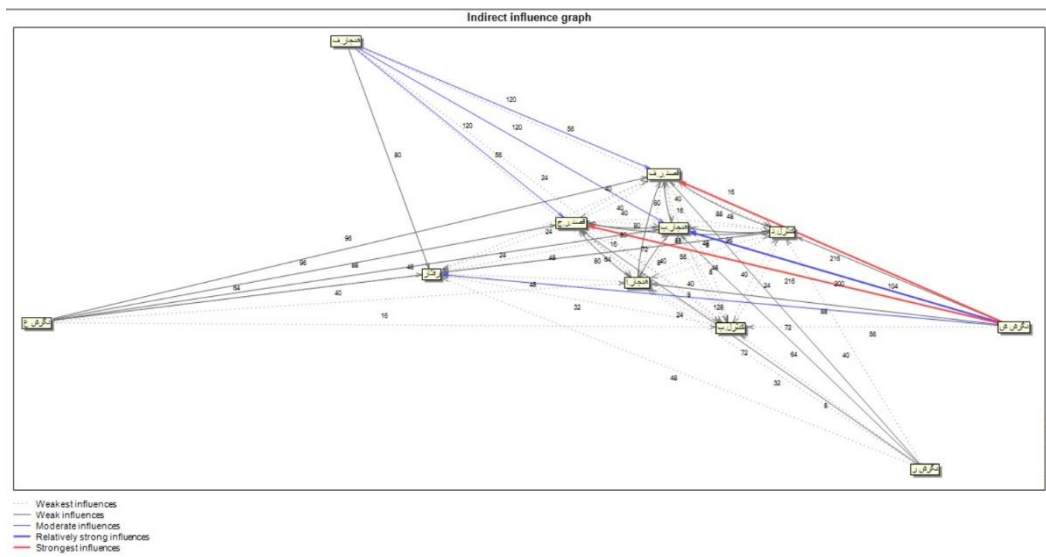
شکل ۲، نتیجه میزان وابستگی و قدرت نفوذ را برای هر یک از عوامل نشان می‌دهد. بر این اساس عوامل رفتار، نگرش رفتاری و هنجارهای اجتماعی در منطقه خودمختار، عوامل نگرش عاطفی و هنجارهای فردی در منطقه نفوذی، کنترل درونی درک شده در منطقه پیوندی و کنترل بیرونی درک شده، قصد رفتار فردی، قصد رفتار جمعی و هنجارهای بین فردی در منطقه وابسته می‌باشند. عوامل خودمختار شامل عواملی هستند که دارای قدرت نفوذ و وابستگی ضعیف و متوسط هستند. عوامل وابسته دارای قدرت نفوذ کم ولی وابستگی نسبتاً بالا می‌باشند. این عوامل معمولاً متغیرهای نتیجه یا هدف هستند. عوامل پیوندی دارای قدرت هدایت زیاد و وابستگی زیاد می‌باشند و عوامل نفوذی نیز عواملی هستند که دارای قدرت نفوذ زیاد، ولی وابستگی کم می‌باشند (۲).

شکل ۳ تأثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم عوامل شناسایی شده را بر مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده را نشان می‌دهد. بالاترین تأثیرگذاری مربوط به نگرش شناختی و هنجارهای فردی بود.

شکل ۳. تأثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم عوامل شناسایی شده
Figure 3. The direct and indirect influence of the identified factors

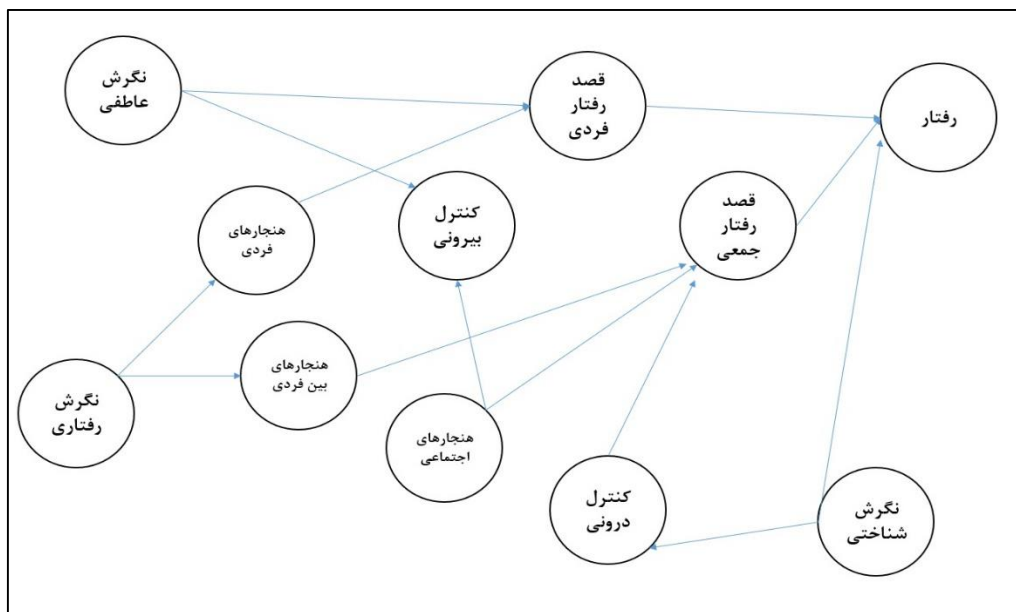
باتوجه به موارد ذکر شده الگوی کیفی مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده مطابق با شکل ۴ به دست می‌آید.

شکل ۴. الگوی ساختاری تفسیری مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده

Figure 4. Interpretive structural model of people's participation in public sports based on the theory of planned behavior

شکل ۵ الگوی ساده شده ی مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده را نشان می‌دهد.

شکل ۵. الگوی ساده شده ی مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده

Figure 5. A simplified model of people's participation in public sports based on the theory of planned behavior

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق پیش رو با هدف کلی تدوین الگوی عوامل مؤثر بر مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده انجام گرفت؛ همچنین، شناسایی عوامل مؤثر بر مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده؛ ترسیم مدل ساختاری - تفسیری عوامل مؤثر بر مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج کدگذاری داده‌ها به‌منظور شناسایی عوامل مؤثر در مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده نشان داد که ۱۱ عامل کلیدی شامل، نگرش عاطفی، نگرش رفتاری، نگرش شناختی، هنجارهای فردی، هنجارهای اجتماعی، هنجارهای بین فردی، کنترل درونی درک شده، کنترل بیرونی درک شده، قصد رفتار فردی، قصد رفتار جمعی و رفتار (شرکت در ورزش) به‌عنوان عوامل مؤثر در مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده وجود دارد. نتیجه به دست آمده با نتیجه تحقیقات سیاحی و همکاران (۲۰۱۹)، خالدی فرد و همکاران (۲۰۱۸)، حسینی و همکاران (۲۰۱۶)، سوک لی و سونگ (۲۰۱۸)، کارمن (۲۰۱۸) که عوامل مؤثر بر مشارکت مردم در ورزش را بررسی کرده بودند همسو بود (۳، ۲۳-۲۰). در این تحقیقات نیز به برخی عوامل شناسایی شده در تحقیق به‌عنوان عوامل مؤثر بر مشارکت مردم در فعالیتهای ورزش همگانی اشاره شده است. حال بایستی برای نتیجه‌گیری بهتر از یافته‌ها، عوامل شناسایی شده را گسترده تر تبیین نمود تا بتوان ارتباط آن‌ها با مشارکت جامعه در فعالیتهای ورزش همگانی را بهتر درک نمود. یکی از این عوامل را نگرش عاطفی تشکیل می‌داد. احساسات یا عواطفی که فرد نسبت به یک موضوع دارد به بخش نگرش عاطفی فرد مربوط است. در این راستا، بایستی توجه داشت که واکنش‌های عاطفی به شیوه‌های مختلف، نگرش را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از طرفی، علاوه بر نگرش عاطفی، بایستی نگرش رفتاری نیز مدنظر قرار بگیرد، چرا که بخش رفتاری نگرش به رفتارهای گذشته و همچنین تجربیات در مورد یک موضوع مرتبط است و لذا ممکن است، افراد نگرش فعلی خود را از رفتار قبلی خود برداشت نموده باشند. به‌عنوان نمونه، لذت‌بخش بودن زنگ ورزش در مدارس و یا شرکت در فعالیتهای ورزشی فرد در دوران کودکی و نوجوانی به همراه همسالان و دوستان می‌تواند موجبات نگرش رفتاری مثبت به ورزش و فعالیت بدنی برای افراد جامعه را به همراه داشته و مسیر زندگی فعال آنان در تمام طول عمرشان را هموار سازد. لذا، پیشنهاد می‌شود، با برنامه‌ریزی درست مسئولان امر، زمینه کسب تجربه مثبت افراد جامعه در فعالیتهای ورزشی به ویژه در دوران کودکی و نوجوانی در اماکنی همچون مدارس و باشگاه‌های محلی فراهم آید تا بدین طریق بتوان با بهبود نگرش رفتاری آنان، ارتقای مشارکت در فعالیتهای ورزشی در جامعه را شاهد بود. در نهایت در بحث نگرش، نگرش شناختی را نیز باید مورد توجه قرار داد. بخش شناختی نگرش به اجزایی مانند باورها، افکار و ویژگی‌هایی که ما به هر موضوعی نسبت می‌دهیم تقسیم می‌شود. بسیاری از مواقع، ویژگی که هر فرد به یک موضوع نسبت می‌دهد، به مثبت و منفی تقسیم می‌شود؛ لذا چنانچه بتوان از طرق مختلف، نکات مثبت و فواید ورزش را در جامعه بیشتر توسعه بخشید، احتمال ارتقای نگرش شناختی مثبت افراد جامعه نسبت به ورزش و فعالیتهای بدنی افزایش یافته و متعاقب آن می‌توان شاهد افزایش مشارکت در فعالیتهای ورزشی بود. بر عکس این موضوع نیز صادق است، چرا که در صورت ادراک افراد از آسیب‌زا بودن فعالیت ورزشی می‌تواند نگرش منفی آنان را در پی داشته و منجر به عدم مشارکت در فعالیتهای ورزشی گردد. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود با کمک رسانه‌های امروزی فواید و نکات مثبت مشارکت در فعالیتهای ورزشی بیش از پیش ترویج شود تا بدین طریق با ارتقای نگرش شناختی مثبت مردم به ورزش و فعالیتهای بدنی، موجبات مشارکت حداکثری در فعالیتهای ورزش همگانی در کشور را تسهیل نمود.

دیگر عامل شناسایی شده در این تحقیق به‌عنوان عوامل مؤثر بر مشارکت در فعالیتهای ورزش همگانی را هنجارهای موجود اعم از هنجارهای فردی، هنجارهای اجتماعی و هنجارهای بین فردی تشکیل می‌دهد. هنجار به الگوی رفتاری گفته می‌شود که روابط و کنش‌های اجتماعی را تنظیم می‌کند، اکثریت جامعه خود را به آن پایبند می‌دانند و در صورتی که شخصی آن را رعایت نکند (هنجارشکنی)، جامعه او را مجازات می‌کند (۱۲)؛ لذا می‌توان با ارتقای نگرش افراد به ورزش و فعالیت ورزشی، موجبات ارتقای هنجارهای موجود را نیز فراهم نمود. حال باید توجه داشت که هنجارهای فردی بیشتر محصول احساسات و الزام اخلاقی فرد هستند. برای نمونه، اگر فردی احساسات مثبت نسبت به مشارکت در فعالیتهای بدنی داشته باشد، احتمالاً افراد ورزشکار را تحسین نموده و از نظر اخلاقی نیز خود را ملزم و مکلف به انجام فعالیتهای ورزشی می‌نماید. از سوی دیگر، وجود هنجارهای اجتماعی مثبت در رابطه با ورزش و فعالیت بدنی نیز می‌تواند بر ارتقای این مهم مؤثر باشد، چرا که مثلاً تحسین و ارزش ورزشکاران و قهرمانان ورزشی در کشور، بدون شک می‌تواند هنجارهای اجتماعی مثبتی در راستای ورزش و فعالیت بدنی ایجاد نموده و متعاقب آن، رغبت جامعه به مشارکت در فعالیتهای بدنی را به همراه داشته باشد. در نهایت، هنجارهای بین فردی به صورت‌های مختلفی می‌تواند بر مشارکت افراد جامعه در ورزش و فعالیت

بدنی مؤثر باشد. در این راستا نیز پیشنهاد می‌شود که مدیران ورزش کشور با همکاری سایر ارگان‌ها، از طرق مختلفی همچون برگزاری مراسمات تجلیل از ورزشکاران، برگزاری رویدادهای مختلف ورزشی در کشور، ساخت و پخش مستندهای مربوط به ورزشکاران نمونه کشور، زمینه‌های ارتقای هنجارهای مثبت مرتبط با ورزش در کشور را مهیا سازند.

علاوه بر موارد و عوامل یاد شده، عوامل کنترل درونی درک شده و کنترل بیرونی درک شده (انواع کانون کنترل) نیز عوامل دیگری هستند که بر مشارکت در فعالیت‌های ورزش همگانی جامعه مؤثر هستند. کانون کنترل نشان‌دهنده میزان و درجه‌ای است که افراد اعتقاد دارند کنترل رویدادهای زندگی و نتایج آن در دست خودشان است یا تحت کنترل نیروهای بیرونی که خارج از کنترل وی هستند. بر این اساس، کانون کنترل می‌تواند درونی (باور به اینکه زندگی فرد می‌تواند بوسیله خودش کنترل شود) یا بیرونی (باور مبتنی بر کنترل زندگی توسط عوامل بیرونی از قبیل شانس، سرنوشت، اعمال دیگران و ... که خارج از محدوده کنترل خود فرد است) باشد. با این اوصاف، ضروری به نظر می‌رسد که اولاً موانع بیرونی موجود در مسیر مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی همچون گرانی تجهیزات و وسایل ورزشی، عدم وجود سالن‌ها و امکانات مناسب ورزشی و ... توسط سازمان‌های مرتبط مرتفع شده و ثانیاً، با کمک آموزش‌های تخصصی، برگزاری کارگاه‌های علمی و تمرینی، مرکز کنترل درونی افراد توسعه یابد تا بتوانند برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی بهتر تصمیم‌گیری نمایند.

در نهایت، رفتار، قصد رفتار فردی و قصد رفتار گروهی به‌عنوان آخرین عوامل مؤثر بر مشارکت مردم در فعالیت‌های ورزش همگانی شناسایی شد. رفتار پاسخی است که ارگان‌ها به انگیزه بیرونی می‌دهد. به بیان دیگر، رفتار واکنشی است که در برابر یک عمل یا کنش بیرونی از موجود زنده سر می‌زند. این رفتار در انسان پیچیده‌تر از سایر موجودات است. دلیل این پیچیدگی فرایندهای ذهنی گسترده و در هم فرورفته انسان است. انسان می‌تواند بدون به کار بردن هیچ کلامی و صرفاً با زبان بدن مفهومی را منتقل کند و این مسئله از فرایندهای طی شده در ذهن او نشأت می‌گیرد. نظریه‌های مختلفی از جمله نظریه انتظار - ارزش و نظریه عمل منطقی یا استدلالی می‌توانند گویای موضوع باشند. به طور خلاصه، نظریه انتظار - ارزش بر پایه تجربیات گذشته و ارزش‌های کسب شده به هنگام بروز یک رفتار خاص فرد استوار است، به طوری که چنانچه تجربه مثبتی در رابطه با موضوعی مانند ورزش داشته باشند و نتایج مثبت و ارزشمندی به دست آورده باشند، انتظار دارند که در صورت مشارکت مجدد در یک فعالیت ورزشی، همچنان از آن لذت برده و مجدداً نتایج مثبتی دریافت نمایند و در این صورت احتمال مشارکت بیشتر آنان در فعالیت ورزشی ارتقا می‌یابد. قضاوت‌های ذهنی ارزش در نظریه تصمیم‌گیری موسوم به سودمندی و در نظریه عمل استدلالی موسوم به طرز یا تلقی گرایش می‌باشد. گرایش‌ها قضاوت‌های ذهنی ارزش می‌باشند که در یک طیف، منعکس‌کننده تمایل یا عدم تمایل شخص درباره یک موضوع خاص می‌باشند. این قضاوت‌های ارزیابی با مقیاسی اندازه‌گیری می‌شوند که دارای دامنه‌ای از خوب تا بد می‌باشند. لذا چنانچه قضاوت فرد در رابطه با ارزش شرکت در فعالیت بدنی در دامنه خوب باشد، احتمال تصمیم‌گیری برای مشارکت در آن فعالیت ارتقا می‌یابد و در جهت عکس آن، چنانچه در دامنه ارزشی بد قرار گیرد، احتمالاً تصمیم به کناره‌گیری از آن فعالیت ورزشی می‌نماید. در این زمینه، توجه ویژه به جمع قصد رفتاری جمعی به ویژه افراد و گروه‌های نزدیک به هم همچون گروه همسالان و یا گروه همکاران نیز اهمیت به‌سزایی دارد، چرا که تصمیمات و ارزش‌های گروهی می‌تواند بر تصمیمات و ارزش‌های فردی تأثیرگذار باشد. بر این اساس، با ارتقای ارزش‌های حاصله از ورزش و فعالیت‌های بدنی اعم از ارزش‌های بیرونی همچون جوایز و سلامتی و یا ارزش‌های درونی همچون کاهش استرس و رضایت، می‌تواند زمینه‌ساز بروز رفتار مثبت یعنی مشارکت در فعالیت ورزشی باشد. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود با ارتقای آگاهی افراد از مزایای ورزش و نیز ایجاد گروه‌های ورزشی مختلف در طیف‌های سنی مختلف در جامعه و مهیا ساختن امکانات و تجهیزات ورزشی مورد نیاز برای آن‌ها، زمینه‌های ارتقای هرچه بیشتر مشارکت مردم در فعالیت‌های ورزش همگانی در کشور فراهم آید.

نتیجه تحلیل میک‌مک مربوط به مدل ساختاری - تفسیری عوامل مؤثر در مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده نشان داد که عوامل رفتار، نگرش رفتاری و هنجارهای اجتماعی در منطقه خودمختار، عوامل نگرش عاطفی و هنجارهای فردی در منطقه مستقل، کنترل درونی درک شده در منطقه پیوندی و کنترل بیرونی درک شده، قصد رفتار فردی، قصد رفتار جمعی و

هنجارهای بین فردی در منطقه وابسته تحلیل میک قرار دارند؛ لذا بر اساس نتایج به دست آمده، الگوی کیفی مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده طراحی شد. عوامل خودمختار شامل عواملی هستند که دارای قدرت نفوذ و وابستگی ضعیف و متوسط هستند. بر این اساس می‌توان بیان داشت که احتمالاً عوامل رفتار، نگرش رفتاری و هنجارهای اجتماعی بیش از سایر عوامل می‌توانند مردم را به سوی مشارکت در فعالیت‌های ورزشی ترغیب نموده و همچنین، با تأثیر مثبت بر سایر عوامل نیز، بسترهای این مهم را بهبود بخشند. از طرفی، عوامل وابسته دارای قدرت نفوذ کم ولی وابستگی نسبتاً بالا می‌باشند که این عوامل معمولاً متغیرهای نتیجه یا هدف هستند. بر این اساس، به نظر می‌رسد که برای دستیابی به مشارکت بالای جامعه در فعالیت‌های ورزشی بایستی کنترل بیرونی درک شده، قصد رفتار فردی، قصد رفتار جمعی و هنجارهای بین فردی را به‌عنوان اهداف مهمی در این راستا در نظر داشته و با برنامه‌ریزی مناسب، زمینه ارتقا و دستیابی به آن‌ها را فراهم نمود تا بتوان بدین طریق، مشارکت بیشتر جامعه در فعالیت‌های ورزش همگانی را موجب شد؛ همچنین، عوامل پیوندی دارای قدرت هدایت زیاد و وابستگی زیاد می‌باشند و لذا می‌توان بیان داشت که عامل کنترل درونی درک شده به‌عنوان مهم ترین عامل در هدایت افراد به انجام فعالیت‌های ورزشی از اهمیت بسزایی برخوردار است که مدیران و مسئولان کشور در حوزه ورزش و فعالیت بدنی می‌توانند با مرتفع ساختن عوامل بیرونی مؤثر بر مشارکت افراد در فعالیت‌های ورزشی، موجبات ارتقای ادراک کنترل درونی آن‌ها بر تصمیمات مختلف از جمله تصمیم به مشارکت در فعالیت ورزشی را ارتقا بخشند. در نهایت، لازم به ذکر است که عوامل نفوذی (مستقل) عواملی هستند که دارای قدرت نفوذ زیاد ولی وابستگی کم می‌باشند که در این راستا می‌توان بیان داشت که عوامل نگرش عاطفی و هنجارهای فردی مهم ترین عواملی هستند که می‌توانند اراده و تصمیم افراد به مشارکت در فعالیت‌های ورزشی را ارتقا بخشد و لذا بایستی با کمک تمامی ابزارهای موجود از جمله رسانه‌ها، برگزاری جشنواره‌های ورزشی مختلف و ... علاوه بر ایجاد نگرش‌های عاطفی مثبت در افراد و متعاقب آن، ارائه الگوها و هنجارهای مثبت فردی به جامعه، بسترهای ارتقای این عوامل در جامعه را فراهم آورد تا بدین طریق بتوان موجبات توسعه ورزش همگانی در کشور و ارتقای مشارکت جامعه در فعالیت‌های ورزش همگانی را فراهم نمود. علاوه بر این، به نظر می‌رسد که از نظر تأثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم عوامل شناسایی شده بر مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده، بالاترین تأثیرگذاری مربوط به نگرش شناختی و هنجارهای فردی باشد. در این رابطه می‌توان عنوان داشت که تأثیر نگرش‌ها و هنجارهای مثبت موجود در هر زمینه‌ای، غیرقابل انکار است، چرا که در صورت آشنایی افراد با ورزش همگانی از یک سو و وجود هنجارهای مثبت فردی در این رابطه، بدون شک می‌تواند زمینه‌ساز مشارکت هرچه بیشتر در فعالیت‌های ورزشی بوده و در نهایت، میزان مشارکت جامعه در فعالیت‌های ورزش همگانی را ارتقا بخشد. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود که به‌منظور مشارکت هرچه بیشتر مردم در ورزش همگانی، مدیران و مسئولان امر با ارتقای شناخت و آگاهی مردم از ورزش همگانی به ویژه فواید آن از طریق رسانه‌های جمعی و نیز ارتقای هنجارهای مثبت جامعه در این رابطه، زمینه ارتقای هنجارهای فردی برای افراد جامعه را فراهم نموده و در نهایت، بسترهای توسعه ورزش همگانی در کشور را فراهم نمایند. نتیجه تحلیل مسیر معادلات ساختاری تحقیق نشان داد که نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده بر مشارکت افراد و قصد رفتاری افراد در ورزش همگانی و قصد رفتاری افراد بر مشارکت افراد در ورزش همگانی تأثیر مثبت و معنی‌داری دارد؛ همچنین، الگوی کمی مشارکت افراد در ورزش همگانی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه‌ریزی شده با الگوی کیفی به دست آمده در بخش کیفی تحقیق منطبق است. در توضیحات فوق بیان شد که فرایند تأثیرگذاری مثبت نگرش، هنجارهای ذهنی و کنترل رفتاری درک شده بر مشارکت افراد و قصد رفتاری افراد در ورزش همگانی و تأثیر مثبت قصد رفتاری افراد بر مشارکت افراد در ورزش همگانی چگونه است و لذا این یافته‌ها می‌تواند نتیجه‌ای منطقی و قابل قبول تلقی شود. از سوی دیگر، می‌توان بیان داشت از آنجا که الگوی به دست آمده حاوی عوامل به دست آمده و نوع و شدت رابطه آن‌ها با هم است، در واقع عصاره تمامی نتایج این تحقیق بوده و نظر به اینکه در قالب یک نمودار یا تصویر قرار گرفته است، به صورت مختصر و مفید اطلاعات بسیار مفیدی برای تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌های مدیران ارشد ورزش کشور در راستای تدوین و اجرای برنامه‌های توسعه ورزش همگانی را فراهم نموده و می‌تواند به سادگی مورد استفاده آنان قرار گیرد.

شایان ذکر است که با توجه به نتایج تحقیق و اهمیت و لزوم توسعه ورزش همگانی پیشنهاد می‌شود که به منظور مشارکت هرچه بیشتر مردم در ورزش همگانی، مدیران و مسئولان امر با ارتقای شناخت و آگاهی مردم از ورزش همگانی به ویژه فواید آن از طریق رسانه‌های جمعی و نیز ارتقای هنجارهای مثبت جامعه در این رابطه، زمینه ارتقای هنجارهای فردی برای افراد جامعه را فراهم نموده و در نهایت، بسترهای توسعه ورزش همگانی در کشور را فراهم نمایند، همچنین از مدیران و مسئولان امر به ویژه مدیران وزارت ورزش و جوانان و سازمان‌های تابعه و نیز مسئولین فدراسیون‌های ورزشی کشور، انتظار می‌رود، مدل به دست آمده را به عنوان چراغ راهنما و نقشه‌ای مناسب برای ارتقای برنامه‌ها و فعالیت‌هایشان در جهت توسعه مشارکت مردم در ورزش همگانی در نظر گرفته و از آن به نحو شایسته و بایسته‌ای استفاده نمایند.

ملاحظات اخلاقی

تمامی اصول اخلاقی در این مقاله در نظر گرفته شده است. شرکت‌کنندگان در جریان هدف پژوهش و مراحل اجرای آن قرار گرفتند. آن‌ها همچنین از محرمانه بودن اطلاعات خود اطمینان داشتند و در صورت تمایل، نتایج پژوهش در اختیار آن‌ها قرار خواهد گرفت.

حامی مالی

این پژوهش هیچ کمک مالی از سازمان‌های مالی بخش دولتی، عمومی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان به طور برابر در نگارش این مقاله همکاری داشته‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند، هیچ تضاد منافی نداشته‌اند.

منابع

1. Anwar Al-Khouli A. Sports and society. Translated by Hamidreza Sheikhi (Persian). Samit 2013.
2. Thompson H R SCH, Janice K., Carolyn R., Talmage E., Gosliner, W, Whetstone, L, Woodward-Lopez, W. SNAP-Ed physical activity interventions in low-income schools are associated with greater cardiovascular fitness among 5th and 7th grade students in California. Preventive Medicine Reports. 2020;20 1012-22.
3. Siyahi AaNR, Zahra and Shariati Rad, Farida and Shaygan, Jamal. the influence of promoting and inhibiting factors of participation in public sports on the social health of women in Shahr qazvin (Persian). the 6th National Conference of Sports Sciences and Physical Education of Iran, Tehran 2019.
4. Holt N, Neely, KC., Slater, LG., Camiré, M., Côté, J., Fraser-Thomas, J., MacDonald, D., Strachan, L., & Tamminen, KA. A grounded theory of positive youth development through sport based on results from a qualitative metastudy. International Review of Sport and Exercise Psychology. 2017;10(1):1-49.
5. Vafaei moghadam. Ali. FF, Razavi. Mohammad Hossein, and Afshari, Mustafa Analysis of the development factors of public sports based on the foundation data theory(Persian). Sports Management Studies. 2017;10(52):72-43.
6. Skille AE. Sport for all in Scandinavia: Sport policy and participation in Norway, Sweden and Denmark. International Journal of Sport Policy. 2014;3(3):327-39.
7. Javadipour MSN, Mona Public sports in Iran and developing vision, strategy and future plans (Persian). Applied Researches in Sports Management. 2012;4(21-30).
8. Ehsani MK, Mohammad; Keshgar, Sara Investigation and analysis of the inhibiting factors and participation rate of women in Tehran city in recreational sports activities. Research in Sports Sciences. 2016;17:63-87.
9. Safari ME, Mohammad; Amiri, Mojtaba An analysis of Iran's public sports using structural equation modeling (Persian). Research in sports management and movement behavior. 1400;5(9):83-94.

10. Yamada N, & Heo, J. . Determinants of engagement in leisure-time physical activity–dialogue with senior athletes. *Canadian Journal on Aging*. 2016;35(4):513-25.
11. Aghamolaei T, Farshidi H, Safari-Moradabadi A, Dadipoor S. Effect of interventions based on the theory of planned behavior on promoting physical activity: a systematic review. *Journal of Preventive Medicine*. 2016;3(4):1-15.
12. Symons Downs D, & Hausenblas, H. A. . Elicitation studies and the theory of planned behavior: A systematic review of exercise beliefs. *Psychology of Sport and Exercise*. 2005;6:1-31.
13. Didarloo A, Sharafkhani, N., Gharaaghaji, R., & Sheikhi, S. Application of theory of planned behavior to improve obesity-preventive lifestyle among students: A school-based interventional study. *International Journal of Pediatrics*. 2017;5(11):6057-67.
14. Darker CD, French, D.P., Longdon, S., Morris, K., & Eves, F.F. . Are beliefs elicited biased by question order? A theory of planned behaviour belief elicitation study about walking in the UK general population. *British Journal of Health Psychology*. 2007;12(93-110).
15. French DP, Sutton, S.R., Hennings, S.J., Mitchell, J., Wareham, N.J., Griffen, S., Hardeman, W. & Kinmonth, A.L. . The importance of affective beliefs and attitudes in the theory of planned behavior: Predicting intentions to increase physical activity. *Journal of Applied Social Psychology*. 2005;35:1824-48.
16. Parsamehr M. investigation of people's motivations regarding the intention to participate in sports activities (experimental test of the theory of planned behavior) (Persian). *biannual research in sports management and movement behavior*. 2013;8(42).
17. Shahbazi MSM, Kivan; Safari, Marjan Public sports (necessity, obstacles and solutions) (Persian). *Majlis and Strategy Quarterly*. 2012;76.
18. Basile AO, Yahi, A., & Tatonetti, N. P. . Artificial intelligence for drug toxicity and safety. *Trends in pharmacological sciences*. 2019;40(9):624-35.
19. Mokhlesi S, Akbari Yazdi H, Elahi A, Khabiri M. Developing a Social Marketing Model to Promote Well-Informed and Low-Income Middle- Aged Participation in Regular Physical Activity, a Qualitative Study. *Iranian Journal of Health Education and Health Promotion*. 2019;7(1):93-108.
20. Khaledifard A, Alidoust Ghahfarrokhi E, Mahmudvand Z, Aghayi A, Kabomier R. An Investigation of Factors and Barriers to Participation in Sport for All and Recreation Sport in Turkish, Kurdish and Lor Provinces of Iran. *New Trends in Sport Management*. 2018;6(20):21-37.
21. Hosseini SE, Pourkiani, Mohammad, Jami Al-Ahmadi, Abdulrahman, Afrozeh, Ali. Determining effective factors on increasing students' participation in physical activities. *Research in educational sports*. 2016;5(12):97-114.
22. Lee PH, Song, J. K., Kim, J. S., Heo, R., Lee, S., Kim, D. H., ... & Park, S. J. . Cryptogenic stroke and high-risk patent foramen ovale: the DEFENSE-PFO trial. *Journal of the American College of Cardiology*,. 2018;71(20):2335-42.
23. Carmen Q. Sport for all: A bridge to equality, integration and social inclusion. Committee on culture, science, education and media. <http://assemblycoeint/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-enasp?fileid=23155&lang=en>. 2018.

